	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 1	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

УХВАЛЕНО
Вченою радою ХНАДУ
5 вересня 2016 р.
протокол № 11/16

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом ректора ХНАДУ,
від 5 вересня 2016 р. № 97

ПОЛОЖЕННЯ

про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ

СТВНЗ 51.1-01:2016

Харків
ХНАДУ
2016

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 2	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

УДК 378.14:355.235

Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ // І.П.Гладкий, С.І.Шерстобітов, Д.П.Лабенко, – Х.:ХНАДУ, 2016. – 20 с.

Положення визначає принципи та порядок організації самостійної роботи студентів ХНАДУ відповідно до положень Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014, вимоги до її організаційного, методичного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення, роль та завдання підрозділів університету в організації СРС. Визначені також критерії оцінки результатів СРС.

Положення призначене для студентів та науково-педагогічних працівників університету.

© ХНАДУ

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 3	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

ЗМІСТ

1	Загальні положення.....	4
2	Зміст і види самостійної роботи студента.....	5
3	Організаційно-методичне забезпечення СРС	7
4.	Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення умов для СРС	9
5.	Методичне забезпечення СРС	11
6.	Організація СРС	11
7	Керівництво самостійною роботою студентів	15
8.	Контроль і оцінювання СРС	16
9.	Критерії оцінки результатів СРС	18
10.	Умови реалізації	18
11.	Додаток А. Графік проведення індивідуально-консультативної роботи з дисципліни.....	19
12.	Література	20

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 4	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Дане Положення розроблене на підставі закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу у ХНАДУ та статуту ХНАДУ.

1.2. Підготовка кваліфікованих фахівців з вищою освітою, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до компетентної і ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні європейських і світових стандартів, можлива за умови підвищення ролі самостійної роботи студентів (СРС), посилення значення роботи навчально-педагогічних працівників (НПП), керівництва ХНАДУ, факультетів і кафедр щодо розвитку навичок самостійної роботи студентів, стимулювання професійного зростання студентів, виховання їхньої творчої активності.

1.3. Реформа вищої школи, що відбувається в Україні в результаті приєднання країни до Болонського процесу, передбачає, за своєю суттю, перехід від парадигми навчання до парадигми освіти. Відповідно самостійна робота студентів з важливої форми навчального процесу має перетворитися на його основу.

1.4. Самостійна робота студента є невід'ємною складовою освітнього процесу у ХНАДУ, в процесі якої заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом НПП, але без його безпосередньої участі. СРС є основним засобом засвоєння навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять (позааудиторної навчальної роботи). СРС спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, їх поглиблення, набуття і удосконалення практичних навичок та умінь відповідно до обраного напрямку підготовки.

1.5. Підвищення ролі самостійної роботи в процесі навчання у вищому навчальному закладі вимагає відповідної організації навчального процесу, модернізації навчально-методичної документації, розробки нових дидактичних засобів навчання, навчально-методичної літератури, спрямованої на ефективну організацію самостійної роботи студентів, нових форм та методів контролю та самоконтролю знань.

1.6. Дане Положення визначає вимоги та умови, що необхідні для організації самостійної навчальної та наукової роботи студентів, та спрямоване на вирішення наступних завдань:

- визначення принципів та порядку організації СРС у ХНАДУ;
- створення умов для реалізації єдиного підходу НПП до організації СРС;
- визначення ролі та завдань підрозділів університету в організації СРС.

1.7. Положення орієнтоване на вирішення таких завдань:

- створення умов для реалізації єдиного підходу НПП до організації СРС з метою закріплення та поглиблення їх знань, професійних умінь та навичок;

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 5	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

— сприяння формуванню у студентів практичних навичок СРС з опрацювання та засвоєння навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань з навчальних дисциплін (курсіві проекти (роботи), розрахунково-графічні роботи, реферати тощо);

— сприяння розвитку у студентів мотивації до навчання та поглибленню професійних наукових і практичних інтересів студентів;

— сприяння формуванню професійних якостей, розвитку знань, умінь та навичок майбутніх фахівців;

— сприяння формуванню у студентів культури розумової праці, самостійності та ініціативи у пошуку та набутті знань, створенні умов для гармонійного розвитку особистості студента.

2. ЗМІСТ І ВИДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

2.1. Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної навчальної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також в домашніх умовах.

2.2. Зміст СРС визначається робочою навчальною програмою конкретної дисципліни, завданнями та методичними рекомендаціями НПП і може складатися із таких видів роботи:

— підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних тощо);

— виконання завдань з навчальної дисципліни протягом семестру;

— робота над окремими темами навчальних дисциплін, які згідно з робочою навчальною програмою дисципліни винесені на самостійне опрацювання студентів;

— переклад іноземних текстів встановлених обсягів;

— підготовку до всіх видів контрольних випробувань, у тому числі до курсових робіт (курсіві проектів), контрольних робіт, тощо;

— виконання завдань, передбачених програмою практики;

— роботу в студентських наукових гуртках, семінарах тощо;

— участь у роботі факультативів, спецсемінарів тощо;

— участь у науковій і науково-методичній роботі кафедр, факультетів; участь у наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах тощо;

— виконання контрольних робіт студентами заочної і дистанційної форм навчання;

— підготовку до підсумкової державної атестації, у тому числі і виконання дипломної (випускної кваліфікаційної) роботи відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня.

— інші види діяльності, що ініціюється університетом, факультетом, кафедрою та органами студентського самоврядування.

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 6	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

2.3. Самостійна робота, яка не передбачена освітньою програмою (навчальним планом і навчально-методичними матеріалами), але сприяє повнішому розкриттю і конкретизації її змісту, може здійснюватись за ініціативи студента з метою реалізації його власних навчальних і наукових інтересів з дозволу та узгодженням декана факультету.

2.4. Умови для СРС створюються університетом і його підрозділами, відповідальними за конкретні напрямки навчальної діяльності. Для організації СРС необхідні наступні умови:

- готовність студентів до самостійної роботи, мотив до надбання знань;
- наявність і доступність необхідної навчально-методичної літератури та довідкового матеріалу;
- наявність відповідної матеріально-технічної бази: навчально-лабораторного обладнання, комп'ютерних класів тощо;
- система регулярного контролю якості виконаної самостійної роботи;
- консультаційна допомога НПП.

2.5. Існують різні організаційні форми СРС:

- робота студента, яка виконується самостійно у вільний від занять, зручний для нього час, як правило, поза аудиторією, однак інколи, з урахуванням специфіки дисципліни – в лабораторії або майстерні;
- індивідуальна робота студента – це аудиторна самостійна робота за індивідуальними завданнями під керівництвом викладача, під час виконання якої студент може отримати методичну допомогу у вигляді консультацій щодо виконання цієї роботи, при цьому консультації носять індивідуальний характер. Вона може включати вивчення окремих розділів навчальної дисципліни, аудиторне проектування, роботу з використанням комп'ютерної техніки, тощо і враховувати специфічні вимоги конкретної дисципліни.

Індивідуальні навчальні завдання з окремих дисциплін представляють собою позааудиторну СРС навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру. Вони передбачають створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів і мають на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання видаються студентам у терміни, передбачені робочою програмою дисципліни, і виконуються кожним студентом самостійно при консультуванні НПП. У випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання залучаються декілька студентів, в тому числі інших спеціальностей чи факультетів.

2.6. Найпоширенішими видами індивідуальних навчальних завдань є:

- конспект з теми за заданим або власно розробленим студентом планом;
- реферат з теми або вузької проблеми;
- виконання розрахункових або практичних (наприклад ситуативних)

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 7	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

задач різного рівня з теми;

- розробка теоретичних або прикладних функціональних (діючих) моделей, явищ, процесів, конструкцій тощо;
- комплексний опис будови, властивостей, функцій, явищ, об'єктів, конструкцій тощо;
- анотація прочитаної додаткової літератури з дисципліни, бібліографічний опис, тощо;
- реферування іноземних текстів за фаховими темами;

2.7. Одним із видів проведення індивідуальної та самостійної роботи зі студентами є використання сучасних технологій навчання, що запроваджуються в університеті. Це модульне динамічне об'єктно-орієнтоване середовище для навчання *Moodle*, яке створюється НПП на допомогу студентам і базується на використанні сучасних інформаційних технологій і комп'ютерних засобів навчання.

3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СРС

3.1. Навчальний час, відведений на СРС, регламентується навчальним (робочим навчальним) планом і повинен складати не менше 14 годин на 1 кредит (обсягом 30 годин) навчального часу, відведеного на вивчення окремої навчальної дисципліни.

Співвідношення обсягів аудиторних занять і самостійної роботи студентів визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньої програми, а також питомої ваги в навчальному процесі практичних, семінарських і лабораторних занять.

3.2. **Метою** СРС є системне і послідовне засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів самостійності у здобутті і поглибленні знань як риси характеру, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності майбутніх фахівців на світовому ринку праці.

3.3. **Основними** завданнями СРС є послідовне вироблення навичок ефективної самостійної професійної (практичної та науково-теоретичної) діяльності на рівні європейських і світових стандартів.

3.4. Організацію СРС у ХНАДУ забезпечують:

- Методична рада університету;
- навчальний відділ;
- декани факультетів університету;
- методичні комісії факультетів університету;
- кафедри університету;
- навчально-педагогічні працівники університету.

3.5. Методична рада ХНАДУ

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 8	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

— здійснює аналіз та експертизу навчальних (робочих навчальних) планів, навчальних та робочих навчальних програм дисциплін, рекомендує їх до затвердження в установленому порядку;

— готує до засідань Вченої ради ХНАДУ документи та матеріали з питань навчально-методичної роботи, зокрема з питань організації самостійної роботи студентів;

— здійснює контроль за виконанням рішень Вченої ради ХНАДУ з питань навчально-методичної роботи, зокрема з питань організації самостійної роботи студентів.

3.6. Навчальний відділ ХНАДУ:

— розробляє та вдосконалює “Положення про організацію СРС у ХНАДУ” та іншу нормативну документацію щодо СРС;

— інформує факультети та кафедри університету щодо нормативних документів та рекомендацій Міністерства освіти і науки України з питань організації СРС;

— надає методичну допомогу факультетам та кафедрам в організації СРС;

— контролює планування та організацію СРС у ХНАДУ, на факультетах і кафедрах;

— забезпечує формування та постійне оновлення електронної бази навчально-методичної літератури (файлового архіву), підготовленої НПП та співробітниками ХНАДУ, та вільний доступ до неї у локальній мережі університету та мережі Internet;

— надає методичну допомогу НПП у створенні навчально-методичної літератури, зокрема, призначеної для самостійної роботи студентів.

3.7. Деканати факультетів ХНАДУ:

— планують обсяг СРС на факультеті за семестрами;

— складають графік навчального процесу за семестрами, в якому визначається кількість та види контрольних заходів з кожної дисципліни, що вивчається;

— інформують студентів та НПП про графік проведення контрольних заходів в рамках ЄКТС на факультеті в цілому, узгоджуючи терміни контролю знань з усіх дисциплін;

— контролюють дотримання графіку навчального процесу на факультеті.

3.8. Кафедри НАДУ:

Визначають:

— основні напрями, зміст, форми та методи підготовки студентів до самостійної роботи, формують мотивацію до одержання знань та навичок;

— конкретний зміст, обсяг матеріалу для самостійного вивчення з кожної дисципліни у відповідності до навчального плану;

— спосіб викладення навчального матеріалу в методичній літературі (навчальних посібниках, методичних вказівках тощо) в доступній для ефективного засвоєння формі;

— бюджет часу студента, необхідний для засвоєння певного обсягу матеріалу з кожної конкретної дисципліни;

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 9	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

— основні напрями наукової роботи студентів.

Включають питання організації СРС до змісту стисло викладених тем дисциплін, *забезпечують та здійснюють*:

- контроль за організацією та якістю виконання СРС;
- аналіз ефективності СРС, внесення коректив з метою активізації та удосконалення СРС;
- моніторинг розвитку навичок СРС у студентів та пропонують рекомендації щодо їх удосконалення.

3.9. Науково-педагогічні працівники ХНАДУ

ознайомлюють студентів:

- з формами та методами організації навчального процесу в університеті, основами наукової організації праці, методикою самостійної роботи, критеріями оцінювання якості самостійної роботи;

- метою, засобами, трудомісткістю, строками виконання, формами контролю СРС.

формують:

- навички роботи з підручниками, класичними першоджерелами та сучасною науковою літературою;

- навички пошуку оптимальних варіантів відповідей, розрахунків, рішень;

- навички науково-дослідної роботи; проводять і здійснюють:

- групові та індивідуальні консультації;

- систематичний контроль за виконанням студентами завдань, рекомендованих до самостійного опрацювання;

- аналіз та оцінку роботи студента.

3.10. Бібліотека ХНАДУ:

- організує консультації з бібліографії з метою формування у студентів навичок пошуку інформації, вміння орієнтуватися в довідково-бібліографічному апараті бібліотеки, інформаційних системах і базах даних;

- надає студентам допомогу в організації роботи з навчально-методичною літературою.

4. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УМОВ ДЛЯ СРС

4.1. Матеріально-технічне та інформаційно-технічне забезпечення СРС включає:

- бібліотеку із читальними залами, укомплектованими відповідно до чинних норм;

- комп'ютерні класи з можливістю роботи в мережі Інтернет;

- аудиторії, робочі кімнати в гуртожитках для самопідготовки;

- місця проходження практики (бази практики) відповідно до укладених договорів;

- навчальну і навчально-методичну літературу, розроблену з урахуванням збільшення частки СРС, у загальному обсязі дисципліни та інші матеріали.

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 10	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

4.2. Для забезпечення належних умов для СРС на складному лабораторному обладнанні, у комп'ютерних класах, інших навчальних об'єктах підвищеної складності і небезпеки ця робота може здійснюватися за попередньо складеним графіком під керівництвом НПП кафедри або лаборантів із наданням необхідних консультацій і методичної допомоги.

4.3. Базові підрозділи університету (кафедри, лабораторії, дослідницькі центри, тощо) створюють необхідні умови для участі студентів у науково-дослідній роботі.

4.4. Відповідальність за створення умов для проведення СРС покладається на завідувачів кафедрами університету. Облік СРС здійснюють викладачі у журналах обліку успішності.

4.5. Самостійна навчальна і науково-дослідна робота виконується студентами під керівництвом викладача, який, як правило, здійснює аудиторну роботу в академічній групі.

У необхідних випадках ця робота проводиться згідно із заздалегідь складеним графіком, що гарантує можливість індивідуального доступу студента до потрібних дидактичних засобів. Графік доводиться до відома студентів на початку поточного семестру.

4.6. Університет створює студенту всі умови, необхідні для успішної самостійної навчальної роботи, зокрема забезпечує доступ до навчальної та лабораторної бази, комп'ютерних класів, бібліотечного фонду.

4.7. При організації СРС з використанням складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації (наприклад, комп'ютерних баз даних, систем автоматизованого проектування тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку фахівця.

4.8. Бібліотека ХНАДУ забезпечує навчальний процес необхідною літературою та інформацією (комплектуює бібліотечний фонд навчальною, методичною, науковою, періодичною, довідковою літературою згідно з навчальними планами і програмами (в тому числі літературою на електронних носіях).

Загальноуніверситетські лабораторії нових навчально-наукових та комп'ютерних технологій надають доступ до інформаційних освітніх ресурсів локальної та глобальної інформаційних мереж та програмно-апаратних засобів навчання.

4.9. Лабораторія інформаційних технологій освіти (ЛІТОс) ХНАДУ надає у розпорядження НПП та студентів модульне динамічне об'єктно-орієнтоване середовище для навчання **Moodle** для організації дистанційного та змішаного навчання.

4.10. Інформаційно-видавничий центр університету забезпечує видання навчальної, навчально-методичної, наукової літератури.

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 11	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

4.11. Самостійна робота студентів може також проводитись на базах практики в період проведення всіх видів навчальних та виробничих практик на підприємствах різного профілю міста та регіону з якими є договір про співпрацю.

4.12. При проведенні лабораторних, самостійних дослідницьких робіт на технічному чи лабораторному устаткуванні з метою безпечного проведення робіт всі студенти ознайомлюються з правилами техніки безпеки, протипожежними заходами, правилами особистої гігієни, способами надання першої медичної допомоги при нещасних випадках і т.п.

5. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СРС

5.1. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних матеріалів, передбачених для вивчення конкретних навчальних дисциплін.

До навчально-методичного забезпечення СРС відносяться:

- навчальні та робочі навчальні програми дисциплін, підручники та навчальні посібники, навчальні матеріали як в друкованому, так і в електронному вигляді у відповідності до державного стандарту освіти;
- методичні рекомендації та посібники з організації СРС;
- завдання для самостійної роботи студентів;
- інструкції та методичні вказівки до виконання лабораторних робіт, семестрових завдань тощо;
- тематика рефератів та доповідей;
- тематика курсових робіт та проектів і методичні рекомендації щодо їх виконання;
- тематика кваліфікаційних робіт та методичні рекомендації щодо їх виконання;
- зразки оформлення індивідуальних завдань, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни;
- питання до іспитів та заліків;
- методичні вказівки щодо написання та оформлення звітів про проходження практики;

5.2. Методичне забезпечення СРС повинне передбачати й засоби самоконтролю (тести, пакети ККР та ККЗ тощо).

5.3. Навчально-методична література повинна розроблятися з урахуванням специфіки різних видів самостійної роботи, в ній має бути визначена система оцінювання результатів СРС.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ СРС

6.1. Методика організації СРС залежить від структури, характеру та особливостей дисципліни, що вивчається, обсягу годин, виділених на її вивчення, виду завдань для самостійної роботи, рівня підготовки студентів та умов навчальної діяльності.

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 12	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

6.2. Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу у ХНАДУ, навчальний тиждень — це складова навчального часу студента. Тривалість навчального тижня не повинна перевищувати 54 години.

6.3. Обсяг часу, який має бути витрачено на СРС, розраховується як різниця між загальною кількістю годин, виділених на вивчення дисципліни, та кількістю аудиторних (контактних) годин, визначених навчальним планом.

6.4. Визначення змісту самостійної роботи студентів, форм та методів її організації покладається на кафедру.

Формування змісту самостійної роботи включає:

- визначення та обґрунтування необхідного переліку розділів, тем, питань, завдань, що виносяться на СРС;
- визначення змісту та обсягу теоретичної навчальної інформації та практичних завдань з кожної теми, які виносяться на СРС;
- відбір методів та форм самостійної роботи студентів відповідно до сучасних технологій навчання;
- визначення форм та методів контролю за самостійним виконанням студентами завдань;
- розробка критеріїв оцінювання результатів СРС.

6.5. Критерії визначення навчальних матеріалів, які можуть бути запропоновані студентам для самостійного опрацювання:

- взаємозв'язок змісту навчального матеріалу для самостійної роботи з матеріалом, вивченим в процесі аудиторних занять;
- відповідність обсягу та рівня складності запропонованого навчального матеріалу реальним можливостям, рівню підготовленості студентів та часу, відведеному на самостійне вивчення даного матеріалу;
- змістовно-технологічний взаємозв'язок між формами та методами самостійного вивчення студентами навчального матеріалу, самоконтролю знань, з одного боку, та дидактичними вимогами до рівня засвоєння, засобами контролю та оцінювання набутих знань, з іншого.

6.6. На самостійне опрацювання студентів виносяться наступні навчальні матеріали:

- за рівнем складності доступні для самостійного вивчення;
- що розширюють, доповнюють, деталізують знання основ, викладених в базовому курсі;
- аналогічні вивченим, побудовані на принципах, вже розглянутих у попередніх темах;
- описові, фактологічні (наприклад, матеріали з історії науки);
- спрямовані на формування навичок та стійких знань: вправи, задачі, розрахунково-графічні роботи тощо;
- матеріали практичного спрямування, тобто такі, які ілюструють

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 13	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

застосування загальних принципів, викладених в базовому курсі, в виробничих умовах.

Винесення тих чи інших тем навчального курсу на СРС не в останню чергу залежить від рівня методичного забезпечення дисципліни в цілому та окремих її тем зокрема.

6.7. При плануванні СРС на кафедрі розробляються:

Навчальні програми дисциплін, які складаються НПП і затверджуються ректором (першим проректором) ХНАДУ, передбачають:

- визначення в кожній темі дисципліни питань, які виносяться на самостійну роботу студентів, з посиланнями на основну та додаткову літературу;
- перелік рекомендованої навчальної та інструктивно-методичної літератури до практичних та семінарських занять, лабораторних робіт із зазначення сторінок до кожної теми;
- окремий розділ «Організація СРС», в якому укладач має визначити мету та основні види можливих індивідуальних завдань (курскових проектів та робіт, рефератів, РГР тощо), тематику (перелік тем та завдань) і вимоги до виконання та обсягу роботи (кількість графічного матеріалу, кількість сторінок пояснювальної записки та РГР) із зазначенням кількості годин на СРС;
- критерії оцінювання знань, умінь та навичок студентів.

Робоча навчальна програма дисципліни складається лектором на основі навчальної програми дисципліни (НПД) і регламентує обсяг, графік виконання, зміст аудиторної та самостійної роботи студентів при вивченні дисципліни протягом семестру.

В робочій навчальній програмі дисципліни є розділ «Організація СРС». В цьому розділі необхідно визначити теми або питання теоретичного матеріалу дисципліни, які виносяться на СРС, із зазначенням годин на їх вивчення.

Індивідуальний план роботи викладача як основний документ, в якому відображається навчальна, методична, наукова та організаційна робота НПП протягом навчального року, передбачає наявність розділів «Навчально-методична робота» та «Організаційна робота». В цих розділах НПП планує, в тому числі, і розробку та організацію методичного забезпечення СРС.

6.8. Крім обов'язкового переліку загальноуніверситетських документів, в яких здійснюється планування СРС, на кафедрах можуть бути створені **папки матеріалів для організації СРС** з кожної конкретної дисципліни. Ці папки являтимуть собою складову частину Навчально-методичного комплексу дисципліни. (Див. додаток 1).

6.9. Студенти, що приступають до вивчення дисципліни, на перших заняттях повинні бути поінформовані НПП щодо системи організації самостійної

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 14	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

роботи з даного курсу — обов'язкових та вибіркового завдань, термінах їх виконання, кількості балів за кожен вид робіт, часу проведення консультацій, а також отримати докладну інформацію про основну та додаткову літературу, рекомендовану до самостійного вивчення дисципліни.

6.10. В навчальній та навчально-методичній літературі, яка розробляється НПП кафедр для СРС, містяться методичні рекомендації до вивчення дисципліни, питання для самоконтролю, порядок та приклади розв'язання типових задач тощо.

6.11. Самостійна робота студента повинна:

- бути виконаною особисто студентом або групою студентів (у разі комплексного курсового чи дипломного проектування), де кожен її член самостійно виконує свою частку колективної роботи;
- являти собою закінчену розробку (чи її етап), де розкриваються й аналізуються актуальні проблеми з певної теми або її окремих аспектів;
- демонструвати достатню компетентність автора (авторів) у розкритті питань, що досліджуються;
- мати навчальну, наукову та (або) практичну спрямованість і значимість, містити певні елементи новизни (при виконанні науково-дослідної роботи).

6.12. Письмова СРС оформляється відповідно до вимог, розроблених кафедрою, та інших нормативних документів, що стосуються виконання та оформлення наукових, навчально-методичних та інших робіт.

6.13. Відповідальність за якість самостійної роботи безпосередньо несе студент.

6.14. При складанні плану СРС, визначенні її змісту й обсягу, кафедра повинна враховувати **збалансованість** СРС з іншими видами навчальної роботи, щоб не перевищувати загальне (54 академічних години) тижневе навантаження студента, тобто йому необхідно задавати домашні завдання з урахуванням обґрунтованих норм часу на ті чи інші види робіт. Наявність і цілеспрямоване дотримання погоджених норм часу на СРС дисциплінує і організує студента.

6.15. Рекомендовані норми витрат часу, які встановлені на основі багаторічного досвіду НПП з організації самостійної навчальної роботи студентів подані в таблиці 1.

Таблиця 1 – Рекомендовані норми витрат часу на самостійну роботу студента

№ з/п	Вид самостійної роботи	Навантаження, академічних год.
1	Опрацювання лекційного матеріалу	0,5 год. на 1 год. аудиторних занять
2	Підготовка до лабораторних занять	
3	Підготовка до практичних занять	
4	Підготовка до семінарських занять	1 год. на 1 год. аудиторних занять

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 15	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

5	Підготовка до контрольних робіт (тестування)	9 год. на 1 кр. ЄКТС
6	Підготовка і написання рефератів тощо	до 18 год. на реферат
7	Виконання розрахунково-графічних робіт	до 18 год. на завдання
8	Виконання курсових проектів	до 60 год. на 1 КП
9	Виконання курсових (творчих) робіт	до 40 год. на 1 КР
10	Опрацювання окремих розділів програми, які не викладаються на лекціях	3 год. на 1 год. лекційного матеріалу

6.16. СРС з кожної дисципліни може містити крім обов'язкової складової ще й вибірку. Обов'язкова складова СРС передбачає опанування програмного матеріалу дисципліни. Вибіркова складова передбачає виконання завдань, які студент вибирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу. Як правило, до таких завдань відноситься робота науково-дослідницького і творчого характеру. Її результати фіксуються на відповідних сторінках ІНПС та в журналі обліку роботи викладача.

7. КЕРІВНИЦТВО САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ

7.1. Керівництво СРС відбувається за рахунок загального бюджету часу, запланованого на позааудиторну роботу НПП згідно "Норми часу для планування і обліку навчальної, методичної, наукової і організаційної роботи науково-педагогічних працівників ХНАДУ" введених в дію наказом ректора від 8 вересня 2015 р. № 160 зі змінами, внесеними наказом ректора ХНАДУ від 2 березня 2016 р. № 29 на основі робочого навчального плану.

7.2. Керівництво СРС – індивідуально-консультативна робота – це форма організації навчальної роботи викладача зі студентами, яка здійснюється шляхом створення необхідних умов для виявлення і розвитку індивідуальних здібностей студента на основі особистісно-діяльнісного підходу. Вона проводиться з метою посилення мотивації студентів до пізнавальної діяльності і спрямування її в необхідному напрямку.

7.3. Індивідуально-консультативна робота, як правило, проводиться у вигляді консультацій, інколи – індивідуальних занять у формі: діалогу з різних навчальних проблем; перевірки виконання завдань із СРС; виконання індивідуальних завдань (курскових та дипломних проектів (робіт), розрахункових, творчих робіт, тощо); евристичної бесіди; наукової роботи та ін.

7.4. Консультація – одна з форм організації навчального процесу, що проводиться з метою отримання студентом відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання, пояснення певних теоретичних положень та їх практичного застосування. При цьому виділяють такі види консультацій:

— тематичні - проводяться за певними темами дисципліни або найбільш складними питаннями програмного матеріалу;

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 16	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

- цільові - використовуються перед проведенням контрольної роботи або іншого виду поточного чи підсумкового контролю;
- активні - консультації з використанням активних методів навчання (наприклад, у формі прес-конференції);
- з самостійної роботи - проводяться при підведенні підсумків СРС, у процесі роботи студентів над курсовими та дипломними проектами (роботами) тощо.

7.5. Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами здійснюється відповідно до графіка (додаток А), складеного кафедрою, в якому визначено форми індивідуально-консультативної роботи (індивідуальні заняття, консультації, перевірка виконання та захисту індивідуальних завдань, перевірка контрольних робіт), що винесені на поточний контроль, час і місце проведення консультацій тощо.

Графік проведення індивідуально-консультативної роботи з кожної дисципліни доводиться до відома студентів на початку її вивчення і вивіщується на інформаційних стендах кафедри.

8. КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ СРС

8.1. Організація і контроль ходу та змісту СРС і її результатів здійснюється згідно з графіком контролю СРС кафедри. Середньозважений бал, набраний студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додається (враховується) до суми середньозважених балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

8.2. Результати СРС оцінюються згідно з чинними шкалами оцінювання - вітчизняною і ЄКТС - викладачем (відповідної дисципліни) або комісією.

8.3. Основною формою контролю та оцінювання СРС є проведення контрольних заходів. Контрольні заходи у ХНАДУ включають поточний та підсумковий контроль знань студентів.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються відповідною кафедрою.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію студента.

8.4. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 17	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

8.5. Контроль СРС здійснюється в залежності від виду самостійної роботи і передбачає такі форми:

- тестування;
- контрольні та розрахунково-графічні роботи;
- контрольні питання після кожної лекції;
- співбесіда;
- захист курсових робіт і проектів;
- перевірка виконання індивідуальних завдань під час практики;
- ділові ігри та творчі наукові конференції;
- колоквиуми;
- завдання, що передбачають нестандартні рішення;
- звіти з виконання лабораторних та інших видів робіт;
- інші форми.

8.6. Можливі форми самостійної роботи студентів, форми контролю та звітність:

Види та форми самостійної роботи студентів	Форми контролю та звітності
<i>I. Підготовка до поточних аудиторних занять</i>	
1.1. Вивчення обов'язкової та додаткової літератури, текстів лекцій	1.1. Активна участь в різних видах аудиторних занять
1.2. Виконання домашніх завдань	1.2. Перевірка правильності виконання завдань
1.3. Підготовка до семінарських (практичних, лабораторних) занять	1.3. Активна участь в семінарських (практичних, лабораторних) заняттях
1.4. Підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю	1.4. Написання контрольної роботи тощо
<i>II. Пошуково-аналітична робота</i>	
2.1. Пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2.1. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
2.2. Написання реферату (есе) за заданою проблематикою	2.2. Обговорення(захист) матеріалів реферату (есе) під час аудиторних занять або перевірка роботи
2.3. Аналітичний розгляд наукової публікації	2.3. Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять
2.4. Аналіз конкретної виробничої ситуації та підготовка аналітичної записки	2.4. Розгляд підготовлених матеріалів, участь у діловій грі

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 18	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

2.5. Практикум з навчальної дисципліни з використанням програмного забезпечення	2.5. Перевірка правильності виконання завдань
2.6. Підготовка курсової роботи (проекту)	2.6. Захист курсової роботи (проекта)
2.7. Підготовка кваліфікаційної роботи	2.7. Захист кваліфікаційної роботи
III. Наукова робота	
3.1. Участь в наукових студентських конференціях і семінарах	3.1. Апробація результатів наукових досліджень на наукових студентських конференціях і семінарах
3.2. Підготовка наукових публікацій	3.2. Обговорення з викладачем підготовлених матеріалів, подача до друку результатів наукових досліджень
3.3. Виконання завдань в рамках дослідницьких проектів кафедри (факультету)	3.3. Використання результатів наукових досліджень в звіті з НДР, підготовка роботи на конкурс студентських наукових робіт
IV. Проходження практик	
4.1. Проходження практики на підприємстві, фірмі або в установі	4.1. Звіт за результатами практики

8.7. Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, проставляються в Журналі викладача і входять до складу загальної кількості балів, яку отримав студент в результаті контролю його знань, умінь та навичок при виконанні усіх видів навчальних робіт, віднесених до відповідної теми (модуля).

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТІВ СРС

- 9.1. В процесі проведення контрольних заходів НПП оцінює:
- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
  - вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;
  - обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
  - повноту розкриття теми дослідження;
  - оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами.

10. УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ

10.1. Положення набуває чинності з моменту введення в дію наказом ректора після його ухвалення Вченою радою університету та є обов'язковим

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 19	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

для виконання всіма адміністративними та навчальними підрозділами ХНАДУ.

10.2. Положення може бути змінено та доповнено за ініціативою ректора, Вченої чи Методичної ради ХНАДУ.

10.3. Методичні комісії факультетів повинні керуватися даним Положенням при розробці відповідних положень про організацію СРС з урахуванням специфіки умов реалізації конкретних освітньо-професійних програм.

Графік проведення індивідуально-консультаційної роботи з дисципліни _____

повна назва дисципліни _____

№ з/п	Вид індивідуально-консультаційної роботи	на семестр 20__ / 20__ навчального року														Кількість годин		
		Розподіл СРС за тижнями семестру																
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
<i>Денна форма навчання</i>																		
1	Індивідуальні завдання	1					1					1					1	4
2	Консультації	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	20
3	СРСПеревірка виконання завдань з					2					2					2		6
	.....																	
<i>Заочна (дистанційна) форма навчання*</i>																		
1	Консультації		2		2		2		2		2		2		2		2	16
2	Перевірка контрольних робіт			2				2						2				8
2	.....																	
	Разом	2	4	3	3	3	4	3	3	3	5	2	3	3	3	5	5	54

Примітка: * - Кількість тижнів визначається з графіка сесій для заочної чи дистанційної форм навчання.

Завідувач кафедри _____

	Стандарт вищого навчального закладу	СТВНЗ 51.1-01:2016	
	Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ	Сторінка 21	Сторінок 21
		Актуалізація: 01.09.2016	

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.
2. Положення про організацію освітнього процесу в ХНАДУ. Харків, 2015.
3. Норми часу для планування і обліку навчальної, методичної, наукової і організаційної та виховної роботи науково-педагогічних працівників у ХНАДУ. Харків 2015.
4. Методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) і її ключових документів у вищих навчальних закладах, підготовлених на виконання наказу МОН України від 16.10.2009 за № 993 “Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи”, надісланих керівникам ВНЗ листом МОН України від 26.02.2010 за № 1/9-119.
5. Лист МОН України від 11.03.2015 р. за №1/9-120 “Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін”.
6. Лист МОН України від 13.03.2015 р. за №1/9-126 “Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/2016 навчальному році”.
7. Довідник користувача ЄКТС. Брюссель, 6 лютого 2009 р.